

Litteratur.

FESTSKRIFT TILLAGNAD KARL SCHLYTER, udgivet af Svensk Juristtidning, Stockholm, 1949. Anmeldt af Statsadvokat *J. Trolle*.

I Anledning af f.d. Presidenten Karl Schlyters 70 Aars Fødselsdag den 21. December 1949 har Svensk Juristtidnings Redaktion udgivet et stateligt Festskrift indeholdende et stort Antal vægtige Artikler om en Række forskellige Emner, fortrinsvis de strafferetlige, som Karl Schlyter gennem sit lange Liv har viet sit rige Virke. Foruden en indledende Artikkel af *Thore Engströmer* om Karl Schlyter selv med hans Portræt og en afsluttende Oversigt over hans righoldige litterære Produktion ved *Britta Ersman*, indeholder Skriftet 36 Bidrag fra Forfattere i en Række Lande, Sverige, Danmark, Finland, Norge, Belgien, England, Frankrig, Tyskland, U.S.A., et talende Vidnesbyrd om Schlyters Betydning for Strafferet og Kriminologi i den vestlige Verdens Kulturkreds.

Det vilde føre for vidt paa dette Sted at give en mere indgaaende Anmeldelse af disse mange Artikler. Jeg maa derfor afstaa herfra og indskrænke mig til en kortere Oversigt over Festskriftets mangedartede Indhold.

Den egentlige Strafferet behandles i de fleste, ca. en halv Snes Afhandlinger. Det Emne, som er Schlyter karest: Straffelov eller »skyddsbalk« er behandlet af *Hurwitz* og Franskmanden *Ansel*. Den førstnævnte nærer, som det vil være bekendt, Betæneligheder ved at gaa saa vidt som Schlyter ønsker; han placerer Diskussionen ikke paa et teoretisk-principielt Plan, men undersøger navnlig, hvorvidt rent praktiske Overvejelser kan føre i Retning af at realisere Schlyters Tanker. Fra Norge møder *Andenæs* med en Udredning om de skiftende Straffeteoriers Indflydelse paa den praktiske Udformning af Tilregnelighedsreglerne. *Strahl* behandler Spørgsmaalet om det strafferetlige Ansvar. Han forkaster den moralske Fordømmelse af Handlingerne som Grundlag og opstiller i Stedet den praktiske Trang til Behandling af Individet som Udgangspunkt. Fra *Sture Petréns* Haand findes en Anmeldelse af Islands nye Straffelov, mens *Harbek* skriver om det aktuelle Spørgsmaal om Rettighedsfortabelse som Følge af Straf. Betydningen af Kriminalstatistikken og Spørgsmaalet om dens Værdi og rette Oplysning behandles af *Maths Heuman* og af Svensk-Amerikaneren *Thorsten Sellin*. Anmelderen heraf har et lille Bidrag til Forsættets Psykologi, som jeg har kaldt det slørede Forsæt. *Granfelt* giver Oplysninger om strafferetlige Reforme og Reformplaner i Finland, og Svenskeren *Guldberg* behandler det saare interessante Spørgsmaal, om den Ændring i Forbryderens Behandling, som er gennemført i de seneste Aartier, medfører, at det bliver nødvendigt paa visse Punkter at forandre Problemstillingen i den egentlige Strafferet. Han berører det alvorlige Spørgsmaal, som alle Praktikanter møder, om den Ulighed, som den stærke Individualisering af Forbryde-

rens Behandling medfører, og som mindsker Proportionaliteten mellem Gerningen og dens Følger, paa sine Omraader virker skadeligt.

Vi føres herved over i Fængselsvidenskaben. Her er det interessant at sammenholde to Afhandlinger, der sammenligner svenske og engelske Fængselsreformer af henholdsvis Svenskeren *Göransson* og Englænderen *Lionel Fox*. *Honkasalo* redegør for Erfaringer fra Finland med Hensyn til aabne Anstalter, og fra belgisk Side skriver *Cornil* om Vanskeligheden ved at individualisere Fængselsbehandlingen af de enkelte Fanger samtidig med, at man opretholder en ensartet Disciplin og Træning, som det er vanskeligt at undvære.

Indenfor Kriminologien er der en Afhandling af *Ivar Agge* om den kriminologiske Forskning og dens Genstand, *Kinberg* skriver paa vanligt inciterende Maade om Retspsykiaternes Opgaver, og af *Erik Thomasson* er der en meget instruktiv Artikkel om, i hvilket Omfang den dømmende Ret bør føre aktivt Tilsyn med den betinget dømte. *Gerhard Simson* redegør for Frantz von Liszts Indflydelse paa svensk Kriminalpolitik. — Fra *Verkko's* Haand foreligger en Artikkel om Alkoholtolerans, Sprog og Race, som vel nok er den i Samlingen, der for mig aabner de videste Udsyn. En Sammenligning mellem Frekvensen af Drabs- og Voldsforbrydelser i en Række Lande viser en betydende Forskel, som synes uafhængig af Kulturtrin, økonomisk Udvikling og sociale Forhold — af hvad vi kalder Milieu. Verkkos Mening er den, at Afvigelserne bundes i Raceforskel, nemlig forskellig Afstamning. Hans Ræsonnement er det, at enhver af os nedstammer fra 32 ca. Aar 1733 fødte Personer. Ved Aar 1400 har vi 3200 Forfædre og omkring Aar 1000 er det ca. 10 Millioner. Da Finland ved den Tid næppe har haft flere end ca. 50.000 Indbyggere, er det klart, at Landets Befolkning er saa stærkt indbyrdes beslægtet, at det meget vel kan forklares, at den udmærkes af en Adfærdindstilling, som adskiller den fra andre Befolkninger, der også hver for sig indbyrdes er nært beslægtet og har sine fra den oprindelige Befolkning stammende Særegenheder. — Hele Problemstillingen forekommer mig at være af uhyre Interesse. Den viser, i hvor høj Grad Kriminalvidenskaben bør søge Støtte baade hos Naturvidenskaben og Kulturhistorien.

Ogsaa processuelle Spørgsmaal behandles i en Række Bidrag. *Zetterberg* skriver om den Ordning, som i dette Aarhundrede er skabt af de svenske Underretters Forhold. *Donnedieu de Vabres* redegør for de nye Ændringer i den franske Kriminalproces, der ved sin Ordning af Forholdet mellem Anklager og Undersøgelsesdommer nærmer sig til de nordiske. Beslægtede Spørgsmaal behandles for svensk Rets Vedkommende af *Gärde* og *Erik Bendz*, og *Ernst Leche* anstiller interessante Betragtninger over den mundtlige Procedures Væsen. Af *Hemming Sjøberg's* Afhandling fremgaar, at man allerede i Sverige i vidt Omfang lader Parterne foretage Afhøringen, skønt det efter Loven tilkommer Retten. *Lundstedt* søger i en lille Straffesag inden-

for Speciallovgivningen Udgangspunktet for visse principielle Reflexioner.

Mere civile Emner behandles af *Gunnar Bomgren, Hassler og Tirkkonen*, der skriver om processuelle Spørgsmaal. Fra dansk Side har *Borum* en Afhandling fra Omraadet, hvor Familieretten og Strafferetten nærmer sig hinanden, nemlig om Forældremyndigheden over Børn, som fjernes fra Hjemmet, og *Herved af Trolle* behandler et Spørgsmaal om Pant i fast Ejendom. — Endelig har *Almquist, Olof Løthner og Matz* skrevet underholdende Artikler om gangne Tidens svensk Retsliv.

Som man vil se, er det et rigt Udvalg af Arbejder indenfor Strafferetsvidenskaben, som er samlet i Festskriftet for Karl Schlyter. Til sammen giver de et facetteret Billede af Status idag. Det er derfor forstaaeligt, at Udgiverne har trykt et saa betydeligt Oplag som 2000 Exemplarer af Værket. Det bør ikke savnes i noget strafferetligt Bibliothek.

Jørgen Trolle.

Arne Omsted: FRA MANGELSGÅRDEN TIL SING SING. Aschoug & Co. Oslo 1949. 170 sider.

Forfatteren gir i boken et tverrsnitt av sitt liv i fengselsvesenets tjeneste fra han som ung sekretær i Fengselsstyret i 1897 ble ansatt som bestyrer av den senere nedlagte Kristiania Tvangsarbeidsanstalt, »Mangelsgården«, til han i 1930 tok avskjed som ekspedisjonssjef i Fengselsstyret for å overta stillingen som skifteforvalter i Oslo. I mellomtiden falt det som Omsted selv betegner som sitt livs store oppgave, nemlig planleggelsen, oppførelsen og starten av Opstad Tvangsarbeidshus, en oppgave som han ut fra datidens forutsetninger løste på en måte som vakte beundring, også utenfor landets grenser. I noen år var han også direktør for Botsfengslet. Fortellingen om hans eget arbeid i disse betydelige stillinger gir også et bilde av norsk fengselsvesens historie i mer enn en menneskealder, både av de fremskritt som er gjort og av det som er forsømt. Stillingen som ekspedisjonssjef er åpenbart den som har brakt Omsted minst glede, »der passet jeg ikke,« sier han selv — en uttalelse som vel hører sammen med det han sier et annet sted, at »i centraladministrasjonen har de mennesker det best, for hvem ingen av de spørsmål det gjelder å løse er blitt noen alvorlig hjertesak og som kan sitte i ro og ekspedere de innkomne saker og søke å unngå alt som for dem kan medføre ansvar eller ubehageligheter.« Med en viss bitterhet taler han om at det var Stortingets justiskomite som i virkeligheten var fengselsstyre og at spørsmål om bevilgninger til nye anstalter som regel har strandet på budsjettmessige hensyn. Arbeidet med fangene har derimot hatt hans hjerte, og det forteller litt om mannen at han etter mer enn 25 års arbeid hos de dypest sunkne — 17 år på Mangelsgården og over 8 år på Opstad — ved sin avskjed som fengselsdirektør uttalte at resultatet av dette arbeide var at han hadde avskaffet det ord uforbederlig av sitt leksikon. Dette ønsket han skulle være hans testamente til funksjonærene.

Innblandt forteller Omsted også om sine studiereiser til utlandet, især til Amerika, hvis fengselsforhold han ikke er noen beundrer av. Også hans arbeid i Straffelovkomiteen av 1922, hvor han bl.a. tok til orde for innføring av prinsippet om ubestemte straffedommer, og i Fengselsreformkomiteen av 1927 blir

omtalt, likeså hans forgjeves arbeid for å få satt ut i livet loven om arbeidsskole for unge lovovertridere.

Sin største verdi har boken på det historiske område. Noen inntrengende drøftelse af fengselsproblemer gir den ikke. Men i lettlest og fordringsløs form gir den også mange interessante iakttagelser og refleksjoner om menneskebehandlingens vanskelige kunst.

Johs. Andenæs.

Fridtjof Knutsen og Georg Svendsen: DE TAUSE VITNER. Av rettskjemiker Ch. Bruffs memoarer. Aschehoug & Co. Oslo 1949. 211 s.

Blandt det store publikum i Norge har rettskjemiker Bruff gjennom mer enn en menneskealders innsats i rettspleien fått ry som en ren trollmann, og det er ikke få kriminalromaner hvor han opptrer og løser mysteriene. To kriminalreportere, Fridtjof Knutsen fra Aftenposten og Georg Svendsen fra Arbeiderbladet, har på grunnlag av hans rikholdige kartotek og personlige samtaler med ham selv laget en bok som i form av beretninger om tilfeller fra virkelighetens verden gir et bilde av den moderne vitenskaps muligheter og metoder til avsløring av forbrytelser. Vi får høre om avsløring av anonyme brevskrivere, om mord, ildspåsettelse og innbrudstyveri, og overalt er det »de tavse vitner«, de spor som kan avdekkes ved vitenskapens hjelp, som står for avsløringen. Forfatterne har vært klar over faren for at en slik skildring kan gi forbryteren vink om hvordan han bør opptre for å unngå oppdagelse, og har derfor på mange steder avstått fra å gå i detalj. Det avsvækker nok i noen grad bokens faglige interesse, men for den som ikke er fagmann på området gir den en livfull innføring i et emne som den vanlige jurist ikke vet for meget om.

Johs. Andenæs.

Stephan Hurwitz: DEN DANSKE KRIMINALRET. Almindelig del. 1. hæfte. G. E. C. Gads forlag. København 1950. 223 sider.

Ingen havde vel ventet, at professor Hurwitz så hurtigt efter at have fuldendt sin kriminologi kunne begynde at udgive en ny lærebog i strafferet. Men det har længe været regnet for sikkert, at den ville komme. En indbydende og nødvendig opgave var det: til det positive retsstof, der findes i *Krabbe's* bog, at føje de almindelige udviklinger, som vanskeligt rummes i en lovkommentar. I så henseende har H. altså påtaget sig at erstatte *Torp's* almindelige del med en ny, der naturligt må påvirkes af, at henvend 50 år er gået, siden *Torps* bog udkom i 1905. I den tid er en ny straffelov forberedt og trådt i kraft, de ikke-juridiske områder af kriminalvidenskabens grundigt reformerede, og selve den juridiske metode har i nogen grad ændret sig. Alle de nævnte træk af udviklingen, men især de to første, har præget H.s bog. I metodisk henseende synes H. at stå *Torp* nær, dog med den forskel i det rent systematiske — velkendt fra H.s andre lærebøger —, at fremstillingen er omhyggeligt disponeret og inddelt i mindre afsnit. Det giver bogen store pædagogiske fortrin, men det føles enkelte steder som et savn, at forf. undgår udførlig drøftelse af visse hovedspørgsmål, bl.a. af retsteoretisk art. Den af *Ross* fremsatte retslære synes således i nogle henseender at kunne give gamle tvivls-

spørgsmål (bl.a. med hensyn til straffens »begrundelse og formål«) en ny mening.

Men det er i forvejen et stort stof, der skal behandles, og man indser, at et stærkt krav om koncentration gør sig gældende. Det mærkes også i selve det sproglige udtryk. — Indholdet af dette første hæfte omfatter stort set, hvad Bornemann, Goos og Torp kaldte *indledning til strafferetten*. Dette stof er grupperet i 6 afsnit: I. Grundbegreber, II. Straffeteorier, III. Udviklingslinier, IV. Kilder, V. Straffelovens stedlige virkeområde, VI. Straffelovens virkeområde i tid.

Inden disse kapitler omtales, skal det blot fremhæves, at H. jo har valgt at kalde faget for *kriminalret*, ikke strafferet (se p. 3). Mod dette valg kan intet indvendes, hvis forf. skønner, at den nye betegnelse har udsigt til engang at trænge igennem i alle de nordiske lande. — Forf. refererer på de første sider den traditionelle lære om, at strafferetten hører til »retshåndhævelsen«. Det hedder herom, at læren — skønt den hviler på en fiktion om primært givne rettigheder — giver et overskueligt skema over retsstoffet. Hertil kan siges, at selv om der kan gøres en vis praktisk brug af den i Goos' retstridighedslære begrundede sondring mellem anordning og håndhævelse, må for strafferettens vedkommende begge dele falde under H.s definition af denne retsgren: »indbegrebet af de materielle retsregler, der bestemmer, hvad der er strafbart (kriminelt), og hvorledes der reageres mod kriminaliteten«. Torps bemærkninger p. 65—66 forekommer i vor tid ret meningsløse.

Allerede i kap. I om *Grundbegreber* (p. 1—59) ses det, at bogen er skrevet ud fra moderne kriminalistiske synspunkter. Af grundbegreberne fremhæves forbrydelse og straf, men strax spalter H. det sidste, og han omtaler udførligt både straf og andre retsfølger i tilknytning til strfl.s reaktionssystem. — Forud herfor går en omtale af begrebet forbrydelse og hvad dertil hører (bl.a. de forskellige typer og inddelinger: sammensat, kollektiv og fortsat forbrydelse, korrelat og ikke-korrelat, handling og undladelse etc.). Det vil føre for vidt at referere enkeltheder. Det skal blot nævnes, at H. antager tre grundbetingelser for forbrydelsen: *gerningsindhold*, *retstridighed* og *skyld*. Der synes at være ofret relativt lidt plads på disse fænomener, og selv om H. er på vagt over for den ældre dogmatik, er det et spørgsmål, om en helt hensigtsmæssig systematik og terminologi er nået. Gerningsindholdet er efter H. ikke andet end den formelle typicitet. En nærmere bestemmelse heraf skal følge af retstridigheden. Krabbes fremstilling er på dette punkt ufyldestgørende, dels fordi den — bortset fra spredte antydninger — hviler på den materielle retstridighedslære, dels fordi denne er refereret overvejende som et spørgsmål om adækvens. H. slutter sig til kritikken af den nordiske lære og benytter retstridighed som et formelt systemudtryk, der indebærer to elementer af forbrydelsesbegrebet: ikke-tilstedeværelsen af særlige retsmæssighedsgrunde og et almindeligt fortolkningsforbe-

hold (spørgsmålet om materiel typicitet, sml. ndf. om fortolkning). — Strengt taget kan der vist ikke tales om et *materielt* forbrydelsesbegreb (p. 6), når dets bestanddele erkendes til dels at være af formel karakter. Dette og andre spørgsmål må vi her lade ligge. I sine hovedtræk er H.s begreber og systematik utvivlsomt en sund opposition mod tidligere anlagte dogmatiske synspunkter i behandlingen af forbrydelsesbegrebet.

I kap. II om *Straffeteorier* (p. 60—113) har forf. haft en vanskelig opgave. Hvad dækker denne betegnelse overhovedet i erkendelsesteorien og den retlige systematik? Tidligere måtte som bekendt enhver tysk strafferetslærer med respekt for sig selv have en endgültig mening om, hvordan strafanvendelsen er et produkt af den filosofiske og moralske verdensorden. Som boller i denne filosofiske suppe svømmede en del konventionelle begreber rundt: straffens begrundelse, væsen og formål, gengældelse, viljesfrihed, skyld, general- og specialprævention etc. I Danmark har det siden Torps bog udkom ikke været skik at tøjle strafferetten uhjælpeligt til metafysikken; men det har heller ikke været bragt på det rene, hvilken problemstilling der skulle sættes i stedet.

H. har ikke tilsigtet at trænge til bunds i dette spørgsmål. Hans indledende omtale af begreberne retsgrund, væsen og formål (af hvilke de to første skydes til side) er præget af nogen vaghed. Begrebet »formål«, der vælges som det centrale, er i nogen grad præciseret, men dets stilling i straffeteorien (i relation til psykologi, morallære, retspolitik og sociologi) er ikke analyseret. Men vigtigere er det, at H. øjensynlig for sin efterfølgende redegørelse har valgt nogle få og enkle grundantagelser, der forekommer berettigede. Der tillægges de ældre straffeteorier idéhistorisk interesse; der angives nogle hensyn, som med et bestemt sigte kan sættes ind i strafanvendelsen, og der tages stilling til problemer af utvivlsom empirisk natur i henseende til straffens virkninger (fx. det af Agge behandlede distributive synspunkt i generalpræventionen). Som systematisk udgangspunkt er valgt en sondring mellem *repression* og *prævention*. Med disse betegnelser vil H. angive to hovedtræk i teorierne: det bagudrettede og det fremadrettede element. Sondringen er velegnet til at give plads for en interessant fremstilling af både ideologiske og reale træk i straffeteorien. Det repressive synspunkt ligger naturligvis nær op ad det gamle begreb »absolutte teorier«. Men det kan bemærkes, at der i afsnittet om repression (p. 64—75) ikke blot tales om soning, gengældelse og misbilligelse, men også om det nyere psykologiske og sociologiske udligningssynspunkt. — Afsnittet om prævention (p. 76—101) er delt mellem general- og specialprævention. Der er bl.a. lagt vægt på at belyse de ofte oversete præventionsidéer i ældre skrifter forud for Feuerbach, fx. hos Platon og Grotius og i de danske landskabslove.

De mest moderne kriminalistiske tanker er fyldigt behandlet i et

afsnit om *afskaffelse af straf* (p. 101—13), der afslutter kap. II. Herunder behandles viljesfrihedsproblemet. — H. går imod den retning, der helt vil erstatte de nu anvendte reaktioner med tidsubestemt pædagogisk-medicinsk behandling, og selv over for dem, der blot vil afskaffe strafbetegnelsen for en fixeret sanktion af de gængse typer, fremhæver han det repressive, til den almindelige retsbevidsthed bundne element. Forf.s betæneligheder synes dog mest begrundet i tanken om den allergroveste kriminalitet. Over for tanken om at slette ordet »straf« af »skyddsbalken« og kriminalretten mener jeg, at man også med støtte i den ordinære kriminalitet roligt tør henvise til (foreløbig) uudrydelige, til dels uundværlige moralske forestillinger hos almenheden, og at reformarbejdet — uden for de kriminelle særgrepper, der ganske vist kan udvides — intet vil vinde ved at stile mod nye navne for det, som bliver og vil blive opfattet som straf.

Bogens korteste kapitler er III og IV, om *Udviklingslinier i kriminalretten* og om »Kilder«, hvert på 15 sider. I det første (p. 114—29) forstår man ikke, at forf. har kunnet modstå fristelsen til at skrive mere udførligt. Her behandles udviklingen fra kollektivt til individuelt, fra objektivt til subjektivt ansvar, fra gernings- til gerningsmandsbedømmelse, fra sædvane til lov, ændringer i reaktionsarterne og træk af reformbevægelsen. Afsnittet hænger nøje sammen med andre i samme hæfte eller de følgende (fx. skyldformer og strafarter). Man kan måske finde det påfaldende, at H. som led i en så knap karakteristik lægger stor vægt på at fremstille de totalitære staters retsanvendelse som moderne afvigelser fra individualprincippet sideordnet med selskabsansvar. Man kunne endvidere ønske at se romerrettens *dolus* og *culpa*, der har haft afgørende betydning for skyldlæren både i romanske og germanske lande, nævnt med få ord; man kunne tænke sig nogle bemærkninger om engelsk ret, der jo i væsentlig grad har fraveget kravet om formel lovhjemmel (skønt ingen ny forbrydelse vist er konstitueret ved dom siden 1641), om hovedtræk af den kriminelle adfærds afgrænsning etc. Men sådanne ønsker tæller ikke som indvendinger mod en fremstilling, der med hensigt og med held er begrænset til en orienterende skitse over et udstrakt område. — H. benytter dette sted i bogen til at advare mod en fortsat særlovgivning, som pålægger borgerne ansvar uden at give tilstrækkelig sikker belæring om det straffbare område (p. 119—20).

Vigtigst i kap. IV om *Kilder* (p. 130—44) er 8 sider om fortolkning og analogi. Forf. følger her den gængse retskildelære, der har fundet udtryk i strfl. § 1, især sondringen mellem fortolkning, fuldstændig og partiel lovanalogi samt (fri) retsanalogi. En særlig retsidé gør jo disse begreber mere anvendelige i strafferetten end i andre retsgrene, i hvert fald som slagord, og det er naturligvis den fuldstændige lovanalogi, der i så henseende gør krav på omtale. H. søger at lægge dens område så fast som muligt ud fra »ordgrænsen«, og der nævnes tilfælde fra praxis. — Som strafferetligt grundbegreb er ana-

logien underordnet i forhold til fortolkningen. Herom finder man nu ikke meget på dette sted. Det skyldes bl.a. sammenhængen med forbrydelsens begreb i kap. I, hvor retstridigheden som nævnt omfatter et fortolkningsanliggende. Der kunne måske være grund til at give de praktiske fortolkningssspørgsmål en lidt fyldigere behandling, i kap. I eller IV.

Straffelovens stedlige virkeområde behandles i kap. V (p. 145—72) og følges af virkeområdet i tid. Med disse afsnit, den sidste trediedel af hæftet, er H. nået til retsreglerne, skønt naturligvis ikke den mest spændende del af dem. Den internationale strafferet har ringe praktisk betydning og rejser ikke mange juridiske problemer. Men de gældende regler skal jo fremstilles, og kap. V er et mønster på forf.s særlige evne til at præsentere lovstoffet i en klar og forståelig form, ledsaget af de reale betragtninger som fuldender billedet af det pågældende retsområde. Under den internationale strafferet er med god grund medtaget spørgsmålet om territorial eller national begrænsning i strafbarhedsområdet (Krabbe p. 75—78, adskilt fra §§ 6 ff). — I forhold til Torps bog er den internationale strafferet reduceret fra 60 til knap 30 sider.

Afsnittet om *straffelovens virkeområde i tid*, kap. VI, rummer dels de emner der traditionelt behandles som intertemporal strafferet (p. 173—97), dels forældelse. — Hvad det første angår, er det en kendt sag, at der kun er lidt afgjort ved et legislativt valg mellem *gerningstidens* og *pådømmelsestidens lov* som ledende princip, og at strfl. §§ 3—4 i enkeltheder giver anledning til både tvivl og kritik. Det er delvis begrundet i det forhold, at strfl. p.d.e.s. hviler på en sætning om, at straffølger ikke må blive »strengere«, men p.d.a.s. indfører særforanstaltninger, som det er svært at tilpasse efter denne tanke, når en kriminalpolitisk linie skal følges. I H.s kriminalret er den vigtigste sondring netop lagt mellem straf og andre retsfølger. I det første afsnit drøftes ret udførligt de stående tvivlsspørgsmål m. h.t. regler om påtale, forældelse, sammenstød og gentagelse. I afsnittet om andre retsfølger gør det fremstillingen mindre klar, at hjemmel ved gerningstidens lov er taget som formelt udgangspunkt, mens § 4, stk. 1, giver »vidtrækkende undtagelser«, foruden at påkendelsestidens lov i stk. 2-tilfældene siges at være »ikke uden enhver betydning«. Det forekommer klarere at fastholde den nye lov som udgangspunkt ved både § 3 og § 4, endvidere at indlede omtalen af § 4 med de i stk. 1 opregnede udslag af en rent »monistisk« regel (både Torps motiver p. 8 og H.s bemærkninger p. 185—86 går ud fra den typiske modsætning mellem to grupper: straf og den rene sikkerhedsforanstaltning), og endelig at nå til det usikre område for stk. 2, der atter nærmer sig reglen om straf (dette område beror delvis på fortolkning af stk. 1). — Hvad detalireglerne angår, er mange spørgsmål nu uden praktisk betydning. Teoretisk interesse kan det måske have at sammenholde den klare regel om arbejdshus (§ 4, stk. 2, jfr. motiverne)

med H.s udtalelse p. 178—79 om ungdomsfængsel: at denne straf må kunne erstatte en efter lov 1866 forskyldt frihedsstraf, idet der snarere må tages hensyn til »foranstaltningens gavnlighed for den pågældende« end til varigheden. At denne løsning kriminalpolitisk er rigtig, kan næppe betvivles, men tilsvarende hensyn kan forekomme ved arbejdshus. Exemplerne viser, hvor vanskeligt det i nutiden er at løse den intertemporale strafferets normale problemer på grundlag af en retsidé om undgåelse af tilbagevirkende strengere afgørelser.

Den sidste halvdel af kap. VI om straffelovens virkeområde i tid handler om *Forældelse* (p. 198—223). Som begrundelse for denne nye placering af en af de såkaldte strafophørsgrunde eller egentlige strafbortfaldsgrunde anfører H., at det netop er tidsfaktoren, der er afgørende for forældelsesinstituttet. — I de indledende betragtninger over forældelsens begrundelse stiller H., formentlig med rette, »faktorer af følelsesbestemt karakter« i forgrunden, en formulering der er så meget mere ubetænkelig, som der jo er nær forbindelse med gode praktiske grunde. — Af juridisk interesse er bl. a. fortolkningen af strfl. § 93, stk. 2. Ikke blot m.h.t. denne bestemmelse, men også i andre forældelsesspørgsmål rummer H.s fremstilling foruden fortolkning en kritisk vurdering af de gældende regler, bl. a. om forældelsesfristen. —

— Hurwitz' kriminalret vil blive et meget omfattende værk. Det er både teori og praxis vel tjent med, og de studerende vil i kraft af fremstillingens klarhed, disposition og aktualitet få kompensation for en udvidelse af lærestoffet, som næppe undgås. Næste hæfte vil føre til de vigtige juridiske områder, hvis sammenhæng med almene teoretiske og kriminalpolitiske problemer nu er behandlet i store dele af dette indholdsrige og fængslende første hæfte. Hurwitz' fremstilling af disse hovedproblemer vil ikke blot få den fortjeneste at danne et grundlag for videre diskussion. Den giver i væsentlige henseender velbegrundede og velformulerede udtryk for synspunkter, der har fremtiden for sig.

Knud Waaben.

Reino Ellilä: TUTKINTAVANKEUDEN LUKEMINEN RANGAISTUKSEN VÄHERMYKSEKSI SUOMEN OIKEUDEN MUKAAN. (Om avräkning av rannsakningsfängelse från ådömt straff enligt finsk rätt.) Publicerad af Suomalainen lakimiesyhdistys, Serie A nr. 34, 391 sidor. Tyrvään kirjapaino-osakeyhtiö Vammala 1949.

Inom rättsvetenskapen i Finland har efter kriget förmärkts et starkt framåtskridande. Huruvida denna glädjande företeelse bör tillskrivas någotslags omvärdering av de mänskliga värdena, föranledd av erfarenheterna under kriget, eller om orsakerna här till stå att söka i någon annan omständighet, som i de unga juristernas tycke gjort forskarens av mödor och försakelser tunga värv eftersträvansvärt, at icke i detta sammanhang bli föremål för undersökning. Såsom bevis på att ett idogt arbete i detta nu utföras på rättsvetenskapens område må framhållas det faktum, att då den av Suomalainen Lakimiesyhdistys valda littera-

turnämnden för omkring ett år sedan framlade förslag om prisbelöning av vissa arbeten, hela 25 självständiga finskspråkiga, under år 1948 utkomna arbeten kunde omnämnas.

Stoffet för det arbete, som här skall presenteras, förefaller rätt magert, men det är det emellertid icke, ty det har erbjudit författaren tillfälle icke endast att taga ställning till vissa straffrättsliga kardinalfrågor utan även till behandling av många praktiska såväl straff- som processrättsliga spörsmål, vilkas klarläggande varit så mycket nödvändigare som stor osäkerhet och ovisshet hittills varit rådande beträffande dem.

Man kan knappast vara av annan åsikt än författaren däri, att avräklandet av rannsakningsfängelse är ett institut, som hos oss närmast bör anses såsom ett uttryck för vedergällningstanken, vilken även eljest är rätt framträdande i vår positiva rätt. Att nämnda institut intagits i vår lag kan emellertid försvaras även med frambärande av preventiva synpunkter. Doktor Ellilä har i den inledande delen av sin undersökning framfört sin egen straffrättsliga grundåskådning: Straffet är icke uteslutande ett samhällets skyddsmedel, vid vars ändamålsenliga utformning individual- och generalpreventiva synpunkter böra beaktas, utan det bör även alltid vara i *någon mån vedergällning*. Vad beträffar de preventiva synpunkterna bör åtminstone vid utmätningen av frihetsstraff generalpreventionen ges företräde. Denna åskådning ger uttryck åt den s.k. moderniserade vedergällningstanken, som i Finland företrädes åtminstone av *Forsman, Tulenheimo, Salmiala, Alanen, Kekomäki* och *Salovaara*. Vedergällningstanken är ingalunda i vår doktrin någon övervunnen ståndpunkt. Den har fortfarande många anhängare även inom vår yngre juristgeneration.

Även om berättigade anmärkningar kunna göras mot behandlingen av frågan rörande straffets ändamål i förevarande arbete, kan intet annat än gott sägas om den del, som behandlar de praktiska spörsmålen. Den praktiska delen, den egentliga avhandlingen, sönderfaller i tre huvudavdelningar, av vilka den första behandlar avräkning av rannsakningsfängelse på ådömt straff och den andra specialfrågor i samband med avräkningen av rannsakningsfängelse. Den tredje avdelningen omfattar en undersökning av användbarheten av SL 3 kap. 11 § (strafflagens stadgande om avräkning av rannsakningsfängelse). Denna sista huvudavdelning innehåller författarens reflexioner de lege ferenda.

Författaren anser avräkningen av rannsakningsfängelse som ett på kompensationsstanken grundat institut sui generis. Grundelement i denna tanke äro rättfärdighets- och billighetssynpunkten samt principen om allas likhet inför lagen. Avräknas kan icke blott den tid åtalad har varit häktad utan även den tid han varit anhållen. Berövandet av friheten bör dock ha skett på åtgärd av laglig myndighet. Då det gäller att bedöma, huruvida frihetens förlust har varit »länge», vilket enligt lagen är förutsättning för att avdrag skall kunna göras, bör enligt författarens mening den brottsligas mottaglighet för straffets påverkan (Strafempfindlichkeit), hans ålder och straffets storlek beaktas. Genom eget förvällande bör den brottsliga anses ha varit häktad, då han genom uppsåtlig positiv verksamhet, bl.a. genom att lämna oriktiga uppgifter, vilselett rannsakningsmyndigheterna. Förutsättning för avdrag är icke, att straffet ådömts just för det brott, som förorsakat rannsakningsfängelset, utan det är nog, att detta föranletts av någon gärning i realkonkurrens med ifrågavarande brott, om rannsakningsfängelset har varit enhetligt. Avräkningen är icke obligatorisk utan fakultativ. Avräkning av rannsakningsfängelse kan äga rum även i fråga om bötesstraff, ävensom beträffande straff, som innefattar skiljande från utövning av tjänst, men icke avsättning. Avdrag skall göras ex officio, anhållan därom fordras icke. Av-

dragets storlek är beroende av strafftiden, straffmottagligheten, sättet på vilket rannsakningsfängelset begynt, behandlingen under den tid det varat o.a. omständigheter, som böra prövas in casu. Rannsakningsfängelse kan icke kvittas mot frihetsstraff för längre tid än det självt omfattar; ett undantag är dock möjligt beträffande straff, som utstås i arbetskoloni, vilket bör anses mildare än rannsakningsfängelse. Sedan rannsakningsfängelset avdragits, får den återstående strafftiden understiga stadgade minima. Rannsakningsfängelse kan ersätta t.o.m. hela straffet. Högre instans kan såsom avdrag på straff beakta rannsakningsfängelse för tiden efter det lägre instans dom fallit; förutsättning är likväl att den anklagades besvär föranlett rättelse till hans förmån. Domstolen bör i sitt utslag utsetta tiden för såväl brutto- som nettostraffet. Har anklagad yrkat på att långvarigt rannsakningsfängelse, som han utan eget förvällande utstått, skall beaktas som avdrag på straffet och har något avdrag icke gjorts i domen, borde förkastandet av sådan anhållan alltid omnämnas i utslaget, så att det framgår, att yrkandet dock har blivit prövat.

Även i arbetets andra huvudafdelning behandlas synnerligen intressanta spörsmål. Deras betydelse inskränker sig emellertid i allmänhet till positiv finländsk rätt. Av allmänt intresse äro månhända författarens reflexioner de lege ferenda, vilka utkristallisera sig i följande stadgande rörande avräkning av rannsakningsfängelse.

»Har den, som begått brott, med anledning av det brott, för vilket straff skall ådömas, eller brott, som i samma mål varit föremål för förundersökning eller åtal, förrän slutlig dom fallit, blivit berövad sin frihet, skall från frihetsstraff på viss tid, böter eller skiljande från utövning av tjänst avdragas skälig del, såfremt icke grundad anledning finnes att icke göra sådant avdrag eller att anse frihetens förlust böra räknas såsom fullt straff för hans brott.

Ovan har omnämnts endast några huvudfrågor i det frågekomplex, som i förevarande arbete ägnats granskning. Redan de äro ägnade att ådagalägga, att det ämne författaren gjort till föremål för studium, underkastats en ingående universell behandling. Författaren besitter en grundlig kännedom om rättsmaterialet och litteraturen i detta ämne och har visat sig vara en skicklig lagtolkare. Den långvariga praktiska erfarenhet han förvärvat bl.a. såsom lagstiftningsråd på den avdelning av lagberedningen, som behandlar brottmål, har varit honom till utomordentlig hjälp i detta arbete.

Brynolf Honkasalo.

SEARCHLIGHTS ON DELINQUENCY. New Psychoanalytic Studies. Editor: *K. R. Eissler*. International Universities Press, Inc. New York 1949. 456 sider.

Denne bog er et festskrift til den berømte østrigske psykoanalytiker og pædagog *August Aichhorn* til hans 70 års dag den 27. juli 1948. Den rummer 36 mindre afhandlinger med nærmere eller fjernere tilknytning til ungdomskriminalitetens problemer, skrevet af en inderkreds af førende psykoanalytiske forfattere, hvoriblandt navne som *Paul Federn*, *K. R. Eissler*, *Heinrich Meng*, *Anna Freud*, *Kate Friedlander* og *Paul Reiwald*.

Aichhorn, hvis mest kendte skrift er *Verwahrloste Jugend* (Wiener Psychoanalytischer Verlag, Wien 1925, engelsk udgave: *Wayward Youth*, Viking Press, New York 1935), gøres i denne bog til genstand for varm hyldest, idet navnlig fremdrages de vellykkede resultater af hans arbejde i Wien med vanskelige børn. De fleste af afhandlingerne fremdrager træk af hans teorier og praktiske arbejdsmetoder.

Som væsentlige træk i Aichhorns behandlingssystem kan fremhæves følgende.

Han anser ikke den almindelige psykoanalytiske metode for direkte anvendelig på den ikke-neurotiske unge lovovertræder. Dennes indre konflikt eller aggressive tendens er ikke — som hos neurotikerne — vendt indad mod ham selv (»autoplastisk« tendens), idet han søger tilfredsstillelse af sit øjeblikkelige behov uden de sædvanlige hæmninger fra et normalt udviklet jeg eller overjeg. Behandlingen må i første række lægge an på at ændre de udadrettede tendenser til en indadrettet konflikt eller med andre ord at fremkalde en »neurose«, der er tilgængelig for psykoanalytisk behandling. Dette sker ved i første omgang at fremkalde en meget stærk binding til den behandelende psykoanalytiker, i tilknytning til hvem et socialt ideal-jeg kan opbygges. For at vinde patientens tillid og beundring må psykoanalytikerne imidlertid benytte sig af den teknik, at han til at begynde med svarer til den unge lovovertræders egne usociale idealer. Man må ikke moralisere eller formane eller straffe, men må sympatisk følge patienten i hans fantasi og forestillinger og give ham lejlighed til at afreagere sine aggressive, fjendtlige impulser. Først når et virkeligt tillidsforhold er skabt, kan den socialiserende indflydelse sætte ind.

Disse tanker uddybes og varieres i en række af festskriftets afhandlinger. Men lige så lidt som Aichhorn selv bliver forfatterne stående ved sådanne alment diskutabile pædagogiske metoder. Forfatterne er ortodokse psykoanalytikere og skriver ikke mange sider eller sygeberetninger uden at søge den dybere forklaring på de behandlede fænomener i kastrations- og ødipuskomplekser, fortrængt skyldfølelse og det øvrige arsenal af psykoanalytiske forklaringsforsøg. Som regel behandles disse som fastslåede kendsgerninger. Det illustrationsmateriale, der anføres fra behandlede tilfælde, har næppe udsigt til at virke overbevisende på andre end dem, der allerede er troende. Fremstillingen er fuld af utilladelige generalisationer. Kun ganske enkelte steder kommer kritiske forbehold til orde, som når f. eks. en af forfatterne (s. 171) erkender en tendens til undertiden snarere at tilpasse patienten til psykoanalysen end psykoanalysen til patienten, eller når en anden forfatter (s. 189) indrømmer, hvor lidt vi egentlig véd om resultaterne af psykoanalytisk behandling af kriminelle. Meget kritisk — og mest original — er en afhandling af dr. *Paul Bergman* (s. 275 ff.) formet som en forelæsningsnotits for en forsamling af organiserede forbrydere. Hovedtanken er her, at kun en lille, uheldig og ubegavet del af lovovertræderne bliver grebet og dømt, medens det store flertal klarer sig fint og er ligeså »normale« og ubetyngede af bevidst eller ubevidst skyldfølelse som de såkaldte hæderlige samfundsborgere. Denne afhandling er på sin vis lige så ensidig som de øvrige, men har forresten ikke meget tilfelles med dem eller grundtonen i bogen.

For dem, der vil orientere sig i moderne amerikansk psykoanalytisk teori med henblik på kriminalitetens, særlig ungdomskriminalitetens, psykologiske baggrund og behandling, er *Searchlights on Delinquency* anbefalelsesværdig læsning.

Stephan Hurwitz.

Geoffrey Clark: TRIAL OF JAMES CAMB (The Port-hole Murder).
Notable British Trials Series, Vol. 71, William Hodge & Cie,
London 1949. Anmeldt af Statsadvokat J. Trolle.

For nylig er der i den berømte Serie Notable British Trials som Bind Nr. 71 udkommet Sagen mod James Camb — Køøje-Mordet. Som Flertallet af sine Forgængere frembyder denne Sag en Række Momenter af betydelig Interesse. Man vil huske, at der i Oktober 1947 skete

det, at en ung kvindlig Passager — en Skuespillerinde ved Navn Gay Gibson — paa en Damper, som sejlede fra Sydafrika til England, forsvandt under Rejsen. Man vidste, at hun om Aftenen den 17. Oktober var gaaet til sin Kahyt. Om Natten ved 3-Tiden ringede begge Klokkerne fra denne Kahyt til Personalet. Vagten gik derhen, fandt Lyset tændt og vilde aabne Døren, men en Mandsperson smækkede indefra Døren i og sagde, at det var »all right«. Der foretoges derefter ikke videre, før det næste Dag viste sig, at den unge Kvinde var forsvundet, og der i Kahytten fandtes Tegn paa, at hun kunde være blevet dræbt — det kunde saaledes ses, at hun havde ladt Vandet i Sengen.

Der blev anstillet Forhøringer af Kaptajnen, og da Vagten havde genkendt Manden i Kahytten som en af Skibets Stewarder, James Camb, blev ogsaa han udspurgt, men han, der ikke blev gjort bekendt med, at han var genkendt, nægtede at have været i Kahytten. Han blev undersøgt af Skibslægen, der konstaterede Mærker efter Kradsning paa hans Arme og Skuldre.

Da Skibet kom i Havn, blev Sagen overgivet til Politiet, der foretog en Række Afhøringer deriblandt ogsaa af Camb, der stadig nægtede at have været i Kahytten. Til sidst gjorde Politiet ham bekendt med, at man mente at kunne bevise, at han havde været i den paagældende Kabine ved 3-Tiden om Natten, og opfordrede ham til at ændre sin Fremstilling. Han forklarede da, at han efter den forsvundnes Opfordring havde indfundet sig i Kahytten, hvor han havde haft Samleje med hende. Under Akten var hun pludselig collaberet i hans Arme; han, der nægtede at have ringet paa Klokkerne, havde i Skræk for Skandale og for at faa sin Afsked, fordi han havde været i en kvindlig Passagers Kahyt, smækket Døren i for Vagten. Derefter havde han forsøgt kunstigt Aandedræt, men da han konstaterede, at Kvinden var død, havde han gennem Køjet lempet Liget ud i Havet. Det blev ikke siden fundet. Søen var paa de Strækninger fuld af Hajer.

Han blev sigtet for Drab, fængslet og siden tiltalt ved Retten i Hampshire. Anklagemyndigheden hævdede, at han havde gjort Tilnærmelser til den unge Kvinde; hun havde afvist dem og ringet paa Hjælp, derefter havde han kvalt hende og kastet hende over Bord.

Da Liget savnedes, kunde Dødsarsagen ikke fastslaaes med Sikkerhed. De objektive Fund kunde passe baade med Drab ved Kværkning og naturlig Død. Visse Forklaringer af Vidner, hun havde kendt i Afrika, og som blev hentet hjem til Processen kunde tyde paa, at hun mulig havde haft en Hjertelidelse, som kunde medføre Døden paa den Maade, som den Tiltalte skildrede.

De Argumenter, som Anklagemyndigheden støttede sig paa, var i første Række selve den Omstændighed, at Camb havde fjernet Liget, som, hvis hans Forklaring var korrekt, vilde have kunnet afgive det bedste Bevis for dens Rigtighed. Den døde Kvindes Vandladning havde afsat Mærker baade paa Underlagen og Overlagen, men ikke paa

Camb's Person, som man maatte vente, hvis det var rigtigt, at hun var død, mens han under Samlejet laa ovenpaa hende. Hertil kom Kradsningsaarene paa Tiltaltes Person og den Omstændighed, at der var ringet paa Klokkerne og forskellige andre Enkeltheder, som det vil føre for vidt at referere her. Men navnlig spillede det under Sagen en stor Rolle, at Camb, før han gav sin endelige Forklaring, gentagne Gange overfor Skibets Kaptajn og senere overfor Politiet havde benægtet at have været i den forsvundne Kvindes Kabyt. Og man drøftede nøje, hvad han nærmere havde sagt til Politiet i sine forskellige Forklaringer. Dette er ikke uden Interesse at bemærke i en Tid, hvor her i Landet Berettigelsen af at bruge Politirapporter drøftes, og hvor det ikke sjældent anføres, at man ikke benytter saadanne i England. Jeg mindes, at enkelte Entusiaster under Applaus har foreslaaet, at man skulde brænde Rapporterne inden Domsforhandlingen. Men jeg husker dog ikke, at det samtidig er blevet forklaret, hvordan det under saadanne Omstændigheder skulde være muligt at føre en større Sag, uden at det hele endte i Kaos.

Politimændene blev nøje afhørt som Vidner om Camb's Forklaringer til dem, hvilket ogsaa sker her, hvis Forklaringerne er vigtige, eller Rapporternes Rigtighed bliver bestridt. Man maa herved erindre sig, at man i engelsk-amerikansk Ret bruger et noget tungere System end vi med Hensyn til Vidneafhøringer. Rids, Fotografier, tekniske Erklæringer etc. afhjemles saaledes altid ved Vidneforklaringer — noget vi kun gør, hvis der er særlig Anledning hertil.

Om selve Brugen af Camb's udenretlige Forklaringer til Politiet under Sagens første Stadier giver Begyndelsen af Anklagemyndighedens »Cross-Examination« af den Tiltalte et godt Billede. Den adskiller sig ikke begrebsmæssigt fra en tilsvarende Afhøring i en dansk Ret paa Basis af Rapporterne, men den er meget haardere. Jeg bringer her de første Spørgsmaal og Svar. Man vil se, at Anklagemyndighedens allerførste Spørgsmaal er nøje udtænkt og i Stil med fa'rige klassiske Exempler fra engelsk Procedure.

»Vilde De betegne Dem selv som en sandfærdig Person? — Det mener jeg.

Det gør De. De var den sidste, som saa Miss Gibson i Live- — Ja.

De skubbede hende ud af Køjet Kl. 2 om Morgenen? — Ja.

Gav De i de næste 8 Dage usandfærlige Forklaringer herom mindst 6 Gange? — Det gjorde jeg. Ja.

Hvordan rimer det med Deres Skildring af Dem selv som en sandfærdig Person? — Jeg vilde sige, at Urigtigheden skyldes den Vanskelighed, jeg var i.

Hvornaar fraviger De normalt Sandheden, skønt De er sandfærdig? — Jeg havde allerede fraveget Sandheden af egoistiske Grunde, er jeg bange for. Jeg tænkte kun paa mig selv.

Selvopholdelse altsaa. Havde De til Hensigt at fortsætte med denne Deres usandfærdige Benægtelse? — Det tror jeg.

Agtede De at tage Hemmeligheden med Dem i Graven? — Det er svært at sige. Det tror jeg, Ja.

Uden Hensyn til hendes Slægtninges eller Paarørendes Sorg og Bekymring? — Jeg havde allerede dengang indviklet mig i Løgne.

Hvornaar besluttede De at ændre Deres Forklaring? — Paa Politigaarden.

Hvorfor? — Jeg indsaa da, at Vagtens Forklaring var fældende for mig.

Forstod De da, at det ikke var til Nytte for Dem at holde fast ved den Fremstilling, De havde givet? — Jeg fortalte saa Sandheden.

Det var en anden Forklaring, en anden Fremstilling; De siger, at det var Sandheden? — Ja.

De gav en usand Fremstilling, lige til De følte, at den ikke vilde tjene til sit Formaal, at redde Dem? — Ja.

Finder De ikke, at det er en besynderlig Optræden for en sandfærdig Person? — Jeg maa sige, at det var en afskyelig Optræden.

Det var et meget stærkt Motiv, ikke sandt, der fik Dem til at fortælle disse Usandheder? — Egoisme . . . .

Den nye Forklaring, den De giver nu, er sand? De ødelagde det bedste Bevis i Deres Favør, ikke? — Det tænkte jeg ikke paa den Gang.«

etc. etc.

Senere i Afhøringen foreholdtes det ham, at han i en af ham gennemlæst og underskrevet Rapport havde forklaret, at han var »temmelig« sikker paa (fairly certain), at den unge Kvinde var død, da han kastede hende overbord.

»Anklageren: . . . . Juryen har set denne Forklaring. De ved, at De fik den overgivet for at læse den igennem og underskrive den, og at De rettede den paa visse Steder . . . . »Temmelig sikker« er noget andet end »helt sikker« (quite sure), ikke? — Jo.

Er »temmelig sikker« et korrekt Udtryk for Deres Følelser da? — Nej.

Hvorfor sagde De det da? — Det var kun et Udtryk (a matter of phraseology).

Det gør Alverden til Forskel, Hvorfor sagde De noget, som ikke var korrekt? — Jeg vilde sige, at jeg var sikker.

Dommeren: Hvorfor stregede De da ikke Ordet »temmelig« ud og lod »sikker« staa? — Jeg tænkte ikke paa, at Forskellen var saa stor. — — —

Iøvrigt er det angaaende dette Punkt ejendommeligt, at et Par af de Læger, som udtalte sig som Vidner, først i Retten erfarede, at man havde forefundet Urin i Køjen. De attesterede, at dette vilde ske i selve Dødsøjeblikket, saa man maatte antage, at Miss Gibson var død i Kahytten. Anklagen, som oprindelig var alternativ, idet Camb var sigtet for at have dræbt hende enten ved Kværkning i Kahytten eller ved at kaste hende bevidstløs i Havet — der som ovenfor bemær-

ket vrimlede med Hager — indskrænkedes derfor til det første alternativ, saaledes at det andet — endnu uhyggeligere — udgik. Her i Landet var en saadan Tvivl blevet klaret under Sagens Forberedelse.

Sagen varede 4 Dage og endte med, at Camb blev fundet skyldig i Mord og dødsdømt, men derefter benaadet. Man har Lyst til at fortsætte Citaterne — bl.a. en kort men morderisk Modafhøring af et af Forsvarets sydafrikanske Vidner. Men Pladsen tillader det desværre ikke. Sagen maa anbefales til Læsning; den er i sig selv interessant og den tekniske Behandling og Fremstillingen er saadan, at den vil give enhver Læser rigt Udbytte.

Jørgen Trolle.

NYUDKOMMEN LITTERATUR

- Constant Jean*: Eléments de criminologie. Syllabus du cours professé à l'Ecole provinciale d'Officiers de Police. Liège 1949. 224 sider.
- Ellilä, Reino*: Die Anrechnung der Untersuchungshaft nach dem finnischen Recht. (på finsk sprog med tysk resumé). Helsingfors 1949. 391 sider.
- Flekstad, Kaspar*: Omstreifere og sigøynere. Studier over fantefolkets oprinnelse. Bidrag til nordisk kriminologi. H. Aschehoug & Co. Oslo 1949. 254 sider.
- Hurwitz, Stephan*: Den danske kriminalret. Almindelig del. I. hæfte. G. E. C. Gads Forlag. København 1950. 223 sider.
- Kinberg, Olof*: Behandling av Alkoholbrottslingar. A/B Nordiska Bokhandeln. Stockholm 1949. 61 sider.
- Rättegångsbalken jämte annan processlagstiftning. Med hänvisningar och sakregister. Utg. av Åke Hassler. P. A. Norstedt & Söners Förlag. Stockholm 1950. 492 sider.
- Samhällets åtgärder mot lagöverträdare. Orientering med förord av Statsrådet Herman Zetterberg. Utarbetad av Ivar Agge m. fl. Redigerad av Stig Hiljding. Samhällsförlaget, Stockholm 1949. 206 sider.
- Svensson, Arne og Otto Wendel*: Handbok i brottsplatsundersökning. Med förord af Harry Söderman. Stockholm 1949. 493 sider.
- War Crimes Trials. Vol. VI. The Trial of von Falkenhorst. Edited by E. H. Stevens. William Hodge & Company, Ltd. London 1949. 278 sider.